

Ká nókotániwaki itápatamowina
By Niki Little

Ká ayamitániwaki éko ká wítamákániwaki óki tápastinahikana kikakí nóté itotén náspic wéká mwác métanác ki pakamiskákon nántaw isi.

Awa David Garneau káki péyáko nókotát anima *Metis/Sage* ká itak wésám piko ékosi ká isi tasitániwak óma káti isi iténimit awa ápatawi-kosisán éko ési pimácihocik anoc ká kísikák. Garneau awa ápacitaw óma kákípe isi wápatak óma ká isi wítak. Mitát tépakopósáp inikok takona ana otápastinahikana ká wápatiniwét anté Urban Shaman Inc., ité ká otápastinahikéwak anté Winnipeg, aspin oci 2006 isko 2009. Ayáwa ókik ká nókotániwaki kákí sisopéhikátéki ta isinákoki piko anihi itowa sisopéhikana éki ápacitát, éki miskak kékwána kákí ati máméskwatasinayak ta isinákoninik éko mína é atáwákániwak ayápisiss anima písákanapé kákí ápatak ta akotit awa Louis Riel kákí itit.

Nistom nikakwécikwéwimona, óma otápastinahikéw ká ápitawi-kosisániyán kékwán wéci pakamiskákoyán óki kákí isi sisopéyikátéki. Tánisi étikoyán? Awina óma óta ká nókotinit? Tánisi étácimit ana óki kákí isi sasopéyak? Kakítwám mámískwac óki ékinawápatamán óma ká ápitawi kosisániwák éko ká isinákocikécik oci opimácihowiniwáw éko ká nánákatawénitamán tánikok óma mistahi kékwána takoki óma ká isitátisinániwak.

Garneau sémák wítam tánté ésikápawit anima oci anté káti isinikáték anihi onókotáwina. Anima *Metis/Sage* nísoyik éki otinikáték anima isi ayamiwina-“Metis” ante oci pákwásimowinik, éko Sage anté ininímowinik oci. Garneau awa sémák wítam anima néyáp éwí otinikáték ká isi pimácihonániwak éko ká isi nákatawénicikátéki anihi ayamiwina ká níso ápataki-tápiskóc anihi miko ká isi nitáhikinániwak ká mámawápoték. Óté otánák ékí ocimakak éko ékí ototániwak, anima mistoso-wíkés ékwani iskwéwak omaskikímiwaw ká maskawátisimakak, nipwákáwin éko tánisi kawisk kékwán káwí itócikániwak. Éko mína é kistápatissit óma ká natawinániwak ta paskinátak anihi maci kékwána ká nocihikot ininiw éko anté itéké apiw nékápékanok anima maskikíwi itátisiwin isi pimácihowin éko óma nékápékanok ká ocímakaki kékwána ékoté kákí pé ototécik ókik ápitawikosisánok. Óma nékápékanok ékoté wésám piko ká ayácik ókik ápitawikosisának anté oci Red River Settlement anté isko Pacific Ocean ká itakik.

Garneau awa ápitawi kosisán isi kinawáпамiso. Ókik ápitawikosisának kitakí itáwak óma ká isi wápamisot ékoté isi wéká ékoté kákí isi nitáhikit wéká ká isi akimit ité isicikéwin oci opimácihowin. Garneau óma ká isi nókotat éko ká isi oski

wítak anima Metis/Sage pakitinam anima isi pimácihowin ta pimácihimakaki, oski kékwána é ati isi nititotániwak éko é ánisko pakitinakátéki anihi ká kísi kiskénicikátéki kékwána óté oci ótanak kákípe ocímakak.

Inikok ta nisitotaman anihi osasopéhikana piko ta isi kinawápataman óma ka isi kinawápatatik animéniw ká isi pimácihocik éko ká isi pamitácik askíniw. Espanik, ité, tanispík éko éténitákoki óma ká itwániwak nókotániwana ékó ati nisitawínákona ési kiskénicikáték óma isi pimácihowin. Óma péyak kékwána ká isi nókotát ékwéniw anta nókon anima kákí sisópéyak, host ká icikáték. Garneau ki sisopéyam é ápaciyát kaskitéhi masinahikanátikwa é nókok mistatimokamik éko é ati wá wakicipéyak ékota kékwánisa pákan ta isinákoki. Anima sisopéyikan wésám piko kátaw awa ana kaskité masinahikanátik ká ápacihit éko pakán ati isinástépaniw anima nistom kákí sisopéyikáték. Anima ká isi nókopanik ká isicikáték sisopéhikan ániman tániwé máwaci ké kíkánákok anima nistom wéká anima mwéstas kákí isicikáték. Anta “Lost” mistahi tákon anihi kiskinowasinahikana:sóniyáw asiní, okimáwin, mistatimo-wáskahikan, okimáwina ká nócicikátéki; éko anihi cákipéyikanisa, ékwaniw okik ápitawikosisán pimácihowin é isi nókotániwak. Anima mistikokamik mékwác náspic ápataniténitakon ina ká isi masinastitát awa ká isi kiskisit ékwéniw Garneau. Kakinaw óki kékwána ká ápacitat ta oci wítak káwí itét isi pakitinam anima ósasopéyikéwin tápiskóc péyak kici acimowin ta isi nákoninik.

Ispík ita ká ati pítokéyan ita ká kinawénicikátéki anihi sisopéyikana, sémák ki wápatén 8 x 5 misicisa é ispícák sisopéyikan, tápiskóc ésinákok anima kákí itótak Jacques Louis David “Napoleon Crossing the Alps” ká itakik. Ispík nawac cíkic é ati kinawápataman, kitati nisitawinén óma kotak awiyak pakán ispík óma ita ká kákwé nókatániwak. Ékwani óki Garneau ká kici iténimát, Louis Riel kákí itimit. Ététápit éyáhopínit mistatimwa. Riel awa isi nókotináw tápiskóc é ispinát ayamiyéyátikwa óma ká itapit. É kikiskak é mamikwástaninik é ósawínákok éko é tápiskak kákí moci ositániwak wásképson éko péyak pákékino míwacis ita é oci sákakoténik. Anima ká itapit mwéci é sipwé níkanístamákét óma ta natawi kici itocikaniwak nántaw ité. Anima ká isko tépinákok móna wína aniki asini wasíya ka isinikátéki “Alps” máka nété anima ité kápaskwéskák Batoche. Garneau óki ká isi nókotinát awa Riel óma kákí náamásocik éko ékítwámi wítamákaniwaki anihi ápitawikosisáni óta-cimowiniwáwa ká isi kiskisicik. Ócitaw anima é wawiyastáwi nókotániwaki anihi kayité oci kici sisopéhikana, tánisi óma óté ki taskinák ká isi nókotániwak éko mína ká iténitákik óma éká nántaw é itápatak anima askíy ká kinawápatatik.

Anima Metis/Sage éno kotániwak ta wápatatik óma ési nisitotatik éko ta tasitakik éténitakik óma kékwána ká oci ápitawikosisániwak. Anima ká isi nókotániwak anta piko ta kinawápatak anihí kákí pé isi wanastániwaki anihí ká isi pimácihot awa ápitawi kosisán ispík ápataki anihí otisi píkiskwéwiniwáwa éko anihí okiskinowasinahikaniwáwa.

Ayáw awa itowa nápéw Garneau, otáspasinahikéw otácimowi masinahikéw, okiskinawámákéw, omamitonénicikéw éko ká nakacitat ité ká kinawénicikátéki sisopéyikana. Nókon éyako wina anima ká ápacitát ta nókotát otiténimowin mitoni misawé kika miskén anta osisopéyikana ita ká nókoninik é akoténik. Masinahikátéw káwí nóté ácimonániwak óma tánisi níso anisininiwak étwécik óma ká wítapimitocik. Éyako mína ápatan óma ta isi nókotániwaki itwéwina, ká isi kinawápatamit awiyak wéká péyakwanok ká isi maci kinawápatamit awiniwak. Áskaw anima káwí itwániwak ékosi ké isinikátatik anima ká masinahak wéká ékwánima itwéwin ta oci mácitáwak anima káwí itwécik ta nokotácik anima otisi kiskénitámowiniwáwa. Anihí itwéwina Metis éko ápitawi kosisán mitoni éwítakik awina awa ká itit. Papéyatak nawac éko cíkic é kakinawápatamán óki tápastanahikana, nitati nisitawinén anihí ká waninákoki, ta natonáman anihí ká isi macénimit awa óta ká nókotinit. Éki yá astat awa Garneau anihí itwéwina éko mína ká isi nókotát anta osasopéyikana ta wápatak awiyak ká iténitak éko é isinákoinik anima ápitawi kosisáni pimácihowin. Anihí ká ápacitát kiskinowasinahikana éko ká itasinahikáték nitati nisitotén tánté ké oci nisitawinamán anihí Garneau kákí sisopéyak éko ta nisototamán tánté wécémakaki. Ékwani piko ká kitwám anihí é kinawápatamán.

Anima ká isi nókotát awa Garneau anima ta kinawápataman éko átit ta ayamítáyan óma ká akoték sisopehikéwin éko ta nisitotaman kékwána ká nókotániwak éko kékwán káwí wítamákániwak. Níso kici sisopéyikana pisikiwak ostikwániwáwa é nókoki ékosi étápataki. Péyak anima nókon ékota pisiskiw ostikwán ká kékác péyakwan é isinákoki. Kotak anima sisopéyikan níso pisiskiwak ostikwániwáwa nókona péyakwanok é itápicik. Anima mistikwán tápiskóc 1874 Germany ésinákók. Nistom ékinawápatamán sísip kí wápatamáw, Ékwaniw éko óma ni kiskwápisinin wapos é wápatamak. Anima mána kákí isi kinawápataman anihí é moci pápakáninakoki éko anoc nitisi kinawápatén tápiskóc oski kékwán ká ati nókok éko é ati mino ápatak. Ékwaniw óki kákékác péyakwan ká yá isinákoki kinatawénimikon kítwám ta kinawápataman éko ta nisitawinaman éko táti nisitotaman étémakaki. Awa Garneau ká isi wawiyasi nókotát ki pakitinikonaw ta isi kinawápatamak, móna piko tápiskóc tápitáw kakinaw kékwána ká isi wápatamwak máka mína kítwám ta kinawápatamak éko tá mamitonénitamak óma kékwána ká kakwé wítamákawiyán óta óma ká isi

nókok. Pakán oki kékwána wítamwak óki kákí sisopéyikátéki inikok kékwána ká moci nókok óma ká kinawápataman. É ápacitát anima ká isi mamitonénimit éko é métawákátak anima ká isi kinawápatamit awiyak ká apitawikosisániwit.

Ité kiskisiwin kitakí isi napo wíci kátéw ité ká oci kiskénicikáték otánák kékwána éko kákí pé isi wápataman. Niso sisopéyikana 4 x 5 misicisa é ispícáki éno kotániwak anima ta kímóc wítamakániwak ité éká ká oci iténitákok óma inikok kékwána kákí pé wanitániwaki, kákí macétónániwak pakán é isi pimácihowan éko éki kakwé katáwak ékwánima. Ékwani oki sisopéyikana éki itocikátéki ta kiskisinonániwak awa mitátat tépakoposáp kákí tatwáskínét nápéw Neil Stonechild. 1990 kákí miskát é ákwacik anté méskanák wanawítimáyik oci Saskatoon, ité éki natawi pakiciyépinikot simákanisa. Ékosi mána tápitaw ókik simákanisak éki itotawácik mána ininiwa ékiskwépénit mána kákí otinácik, éki sipwépaniyácik nántaw ité isi wánawís éko tapé kíwé mostaténit inikok anima ta apákawisinit. Anima kákí isi macipanihikot awa Stonechild ékwani ési kinawápatamit awa anisinápéw éko náspic miscét ékí pé wanisik óma éki pakwáticik óma ká anisinápéwicik.

Anima *Starlight* Tour ká icikáték kítwán éwi nókotániwak anima oci kákí ispanik. Nókona ékota anima Stonechild orniskotákiy kákí kikiskák, kákí taskistikwánékanámit, ká wanitinik omaskisin, anihi simákanisihi micimápeskikána, péyak simákanis oskotákiy éko étakwasinahikátéki tápiskóc nántaw káwí itát óma ká ácimowi sisopéyikaniwak. Anihi ká isi nókoki ékwani anihi piko é wápatininániwaki óma kákí ispanik ispík é natonikáték kékwána kákí oci ispanikikot awa nápéw. Anta XX mitoni sémák ki nisitawinén kékwána ká nókok éko tánisi étwémakak anima kákí ispanik. Mitoni ni wápatén anta miwáy mostaskamik é asték éko kotakiyak awiyakak é kinawápatatik. Garneau awa nawaciko kátaw anima é ápaciyát anihi cákipéyikanisak ká isinákoki. Niwáwícihikon má mískwac ta isi kinawápatamán kiyam wina ata é kostásinákok. Nómakés ita kí ayán, é nánákatawénitamán óma tánisi kínanáw éténitamak wéká ési pakamiskákoyak óma kákí ispanik.

Éki masinahak éko kítwám éki kinawápatamásot awa anihi Garneau ká oci kaskitát anima ta isinákotat askíniw ká isi sisopéyiket. Ékota takona askiwásinahikana ká nókotát ité kápé ototécik ókik ápitawikosisánok. Nisto 4 x 5 misicisa é yáhipícáki sisopéyikana anta akotéwa péyak anima éno kotát Edmonton oma 1880's, éko kotak Red River 1870's ispík éko anima kótak óma Ste. Madeline anoc ká kísikák. Kakinaw éno kotániwaki óma ká pimipicinániwak épimi asáwatonániwak. Éno kotániwaki ékotánima anima kákí isi paminamákocik anihi pákáwis tánisi ta isi kistikécik nánéwé sípík isko anoc é otinamásonániwak

óte patotéyak ta ositáyan tipáskána ité káwí isi wanapiyan ta oci pamihisoyan. Óma ká isi nókotániwak ta isi nánákatawénitak awiyak mékwác ká kinawápatak óki ta nisitawinam anihi ká isinákoki tápiskóc cákipékanisa énoótát ékwánima óki itáwina ékoté kákí ocíci éko ayáacik oki ápitawi kosisának. Ká isicikáscoik anihi asésonak nókotániwan tánté kapé ócícik ókik ininiwak anihi ká isi miciminakik anima ápitawi kosisán pimácihowin.

David Garneau awa ési nísiki anihi ápitawi kosisának kákípe ocíci éko tánisi ési pimácihocik nókotáw ita anihi osisopéyikanik. Kákakwécikémo óma é kiskimát ininiwa ta nánákatawénitaminit éko ta tasitaminit óma kápé itácimit awa ápitawi kosisán ante otániskékamákéwina isi. Tápitawi natonam kayité ácimowina, ápacitáwina ta oci pimácihonániwak éko anoc ká isi pimácihot awa ápitawi kosisán. Anima Garneau ká nókotát isa ká isi kinawápacikáték éko ká isi nisitotániwaki anihi ká isi sisopéyikét éko ká mámasinahak anihi anta kékwána. Anima Metis/Sage nókotáw awa Garneau éténitákoninik óma kítwám ká isi wíci katék éko ká isi nókotániwak ápitawi kosisán pimácihowin ká isi kiskisinániwak ká ayaminániwak éko ká isi natawénicikáték óma.